

ΜΝΗΜΕΙΟ ΚΑΠΕΤΑΝΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΜΩΥΣΙΑΔΗ
ΑΝΤΑΡΤΗ
ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΑΝΤΑΡΤΙΚΟΥ



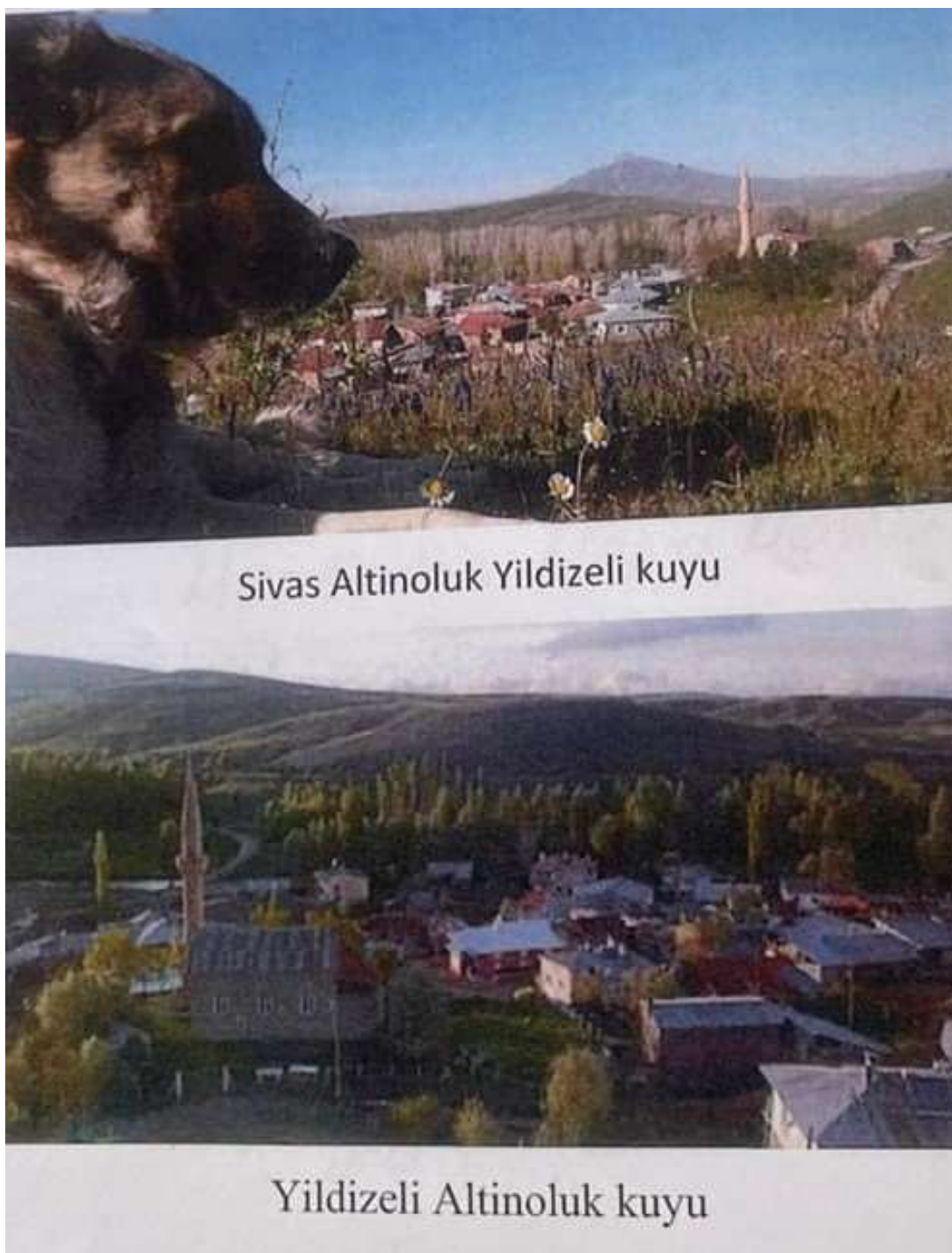
Με απόφαση του Δημάρχου Αμυνταίου κ. Άνθιμου Μπιτάκη και του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Αμυνταίου, εγκρίθηκε και χορηγήθηκε η άδεια κατασκευής μνημείου, προ τιμή του παππού μου Παύλου Μωυσιάδη, για τη δράση του ως αντάρτη Καπετάνιου των Αντάρτικων Σωμάτων του Πόντου, στην πλατεία του αγαπημένου μου χωριού, στη Βεγόρα Φλωρίνης.

Σημαντική απόφαση για όλους τους κατοίκους της Βεγόρας η ανέγερσης του Μνημείου, εκατό (100) Χρόνια από τη Γενοκτονία των Ποντίων Προγόνων μας, που αποτελεί πράξη απόδοσης ύψιστης τιμής προς τον αντάρτη Παύλο Μωυσιάδη, που μαζί με τα παλικάρια από το χωριό των προγόνων μας, το Αλτίνογλου Τσιφλίκ της Σεβάστειας, αρνήθηκαν την αναγκαστική επιστράτευση με το ξέσπασμα του Α' Παγκοσμίου Πολέμου και τα τάγματα εργασίας, τα εφιαλτικά Αμελέ Ταμπουρού από τους Οθωμανούς, ανέβηκαν στα βουνά ως δύναμη αυτοάμυνας και αυτοπροστασίας του Ελληνισμού της περιοχής, έγιναν αντάρτες και συμμετείχαν στα Αντάρτικα Σώματα του Πρωτοκαπετάνιου Κοτζά Αναστάς, που είχαν συγκροτηθεί στην ευρύτερη περιοχή.

Η ανέγερση του Μνημείου αποτελεί ταυτόχρονα πράξη απόδοσης ύψιστης τιμής και προς όλους τους προγόνους μας, που χάθηκαν ξεριζωμένοι από την Πατρίδα τους, όταν στις 19 Μαΐου 1919, αποφράδα ημέρα για τον Ελληνισμό του Πόντου, ημέρα που ο Μουσταφά Κεμάλ πατάει το πόδι του στη Σαμφούντα, ξεκινάει και τυπικά την τελευταία και πιο άγρια φάση του σχεδίου εξόντωσης

του Ελληνισμού του Πόντου και δίνει την αμετάκλητη εντολή για την υλοποίηση του σχεδίου γενοκτονίας των Ελλήνων, της φοβερής « Λευκής Γενοκτονίας» .

Ήταν 4 Οκτωβρίου του 1919, όταν ξαφνικά εμφανίζονται στο χωριό τους, 40 ιππείς και δίνουν τη φοβερή εντολή στα γυναικόπαιδα να το εγκαταλείψουν σε δύο ώρες, να εγκαταλείψουν τις Πατρογονικές τους εστίες τριάντα (30) αιώνων. Δεν περνούσε ποτέ από το μυαλό τους, ότι τότε θα άρχιζε ο ξεριζωμός από τα χώματά τους και θα καταντούσαν για 3,5 χρόνια, ανέστιοι και πένητες στα βάθη της Ανατολίας.

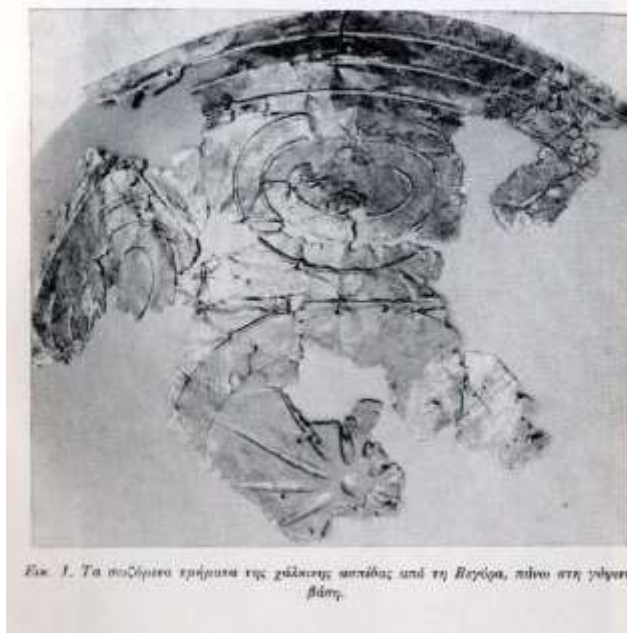


Το Αλτίνογλου Τσιφλίκ σήμερα

Έτσι 911 άτομα κάτοικοι του χωριού εκτοπίστηκαν από το Τσιφλίκ στην Παϊπούρτη και από εκεί, μέσω Ντιαμπακίρ, Χαλεπίου και Βηρυτού έφθασαν στην Ελλάδα μόλις τα 250 άτομα, με απώλειες του 75 % των κατοίκων και εγκαταστάθηκαν, στο χωριό Κλείτος Κοζάνης και στο χωριό μας, στη Βεγόρα Φλωρίνης με την μακρόχρονη ιστορία του, χιλιετιών, ταυτόσημο πλέον με την Χάλκινη Ασπίδα των Μακεδόνων Μαχητών, που βρέθηκε στο χωριό μου και προέρχεται πιθανότατα από τη μάχη του 274 π.Χ., που έγινε στην περιοχή μεταξύ του βασιλέως των Μολοσσών Πύρρου και του Μακεδονικού στρατού του Βασιλέως Αντιγόνου.



Η Βεγόρα σήμερα



Εικ. 1. Τα συζόμενα τμήματα της χάλκινης ασπίδας από τη Βεγόρα, πάνω στη γλυπτή βάση.

Χάλκινη Ασπίδα των Μακεδόνων Μαχητών

Η εξορία ξεκίνησε την ίδια μέρα για όλους τους κατοίκους του Τσιφλίκ, αλλά στην Ελλάδα, στα νέα χωριά τους, δεν έφτασαν όλοι μαζί. Κάποιοι έφτασαν το 1920 και κάποιοι άλλοι τον Οκτώβριο του 1923.

Η απόφαση ανέγερσης του μνημείου είναι επιπλέον σημαντική για όλους τους συγχωριανούς μας και ιδιαίτερα τους νέους μας, που ως Τρίτη γενιά των προγόνων μας ανταρτών του Πόντου, αποδίδουν με την ανέγερση αυτού του μνημείου την ύψιστη τιμή προς όλους τους νεκρούς συγχωριανούς μας του Τσιφλίκ, παιδιά, νέους, ηλικιωμένους, γυναίκες, άνδρες, που από τους 911 κατοίκους του οι 650 χάθηκαν μέσα στις κακουχίες του φοβερού ξεριζωμού και μακρόχρονου οδοιπορικού, επανόδου τους στη Μητέρα Ελλάδα.

Ποιος όμως ήταν ο Παύλος Μωυσιάδης, Αντάρτης Καπετάνιος του Ποντιακού Αντάρτικου;

Ο Παύλος Μωυσιάδης του Νικολάου και της Παρθένας, γεννήθηκε 15 Ιουνίου του 1897 στο Αλτίνογλου Τσιφλίκ, που βρίσκεται βόρεια της Σεβάστειας του Πόντου και απεβίωσε 14 Αυγούστου του 1957 στο αγαπημένο μας χωριό, τη Βεγόρα Φλωρίνης, σε ηλικία μόλις 60 ετών.

Ήταν παντρεμένος με την Μωυσιάδου Θεοδώρα και απέκτησαν μαζί οκτώ (8) παιδιά την Παρθένα, την Αναστασία, τον Νικόλαο, τον Πολυχρόνη, τον Κωνσταντίνο, τον Κυριάκο, τον Δημήτριο και την Σόνια.

Η κύρια ασχολία του Πατέρα του Νικόλαου με όλα τα παιδιά του, τον Παύλο, τη Σοφία και τον Γρηγόρη ήταν η κτηνοτροφία, η γεωργία και το εμπόριο ψαριών,

που ψάρευαν από το ποτάμι Γιλντίζ – Ιρμά και τους δύο παραπόταμους που διέσχιζαν τα χωράφια και το χωριό τους, καθώς επίσης μελιού, αυγών και άλλων γεωργικών προϊόντων, όλα παραγωγής τους από το έφορο κάμπο τους.

Παππούς του ήταν ο Παππα Δημήτρης Μωυσιάδης, ο εφημέριος και ψυχή της Εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου του αγαπημένου τους χωριού, που μαζί με τα πέντε (5) παιδιά του, τον Πατέρα του Νικόλαο, τον Πολυχρόνη, τον Κυριάκο, την Μαρία και την Αναστασία, ήλθαν από το Τογκουλτάχ της Τραπεζούντος και εγκαταστάθηκαν στο Αλτίνογλου Τσιφλίκ.

Ενεργός, ασυμβίβαστος και δραστήριος ο Παύλος Μωυσιάδης, από μικρός ενδιαφερόταν για τα κοινά και συμμετείχε ενεργά σε αυτά, στοιχεία που τον χαρακτήριζαν σε όλη του τη ζωή, έχοντας διατελέσει και Πρόεδρος, εδώ στο αγαπημένο μας χωριό τη Βεγόρα, τη δύσκολη περίοδο 1946 – 1950. Είναι σημαντικό να αναφέρω την επιλογή και συμμετοχή του, παρά τη μικρή του ηλικία, σε συμβούλιο (Μουχτάρ – χιετί) που εκτελούσε χρέη Δημογερόντων, στο χωριό του το Αλτίνογλου Τσιφλίκ και στα γύρο Τουρκικά χωριά, όπου τους σέβονταν πάρα πολύ. Ως ασκούντες χρέη Δημογερόντων έδιναν λύσεις σε μικροδιαφορές μεταξύ των κατοίκων, οι οποίοι τις αποδέχονταν, έχοντας εμπιστοσύνη στο δίκαιο των κρίσεων τους και αποδέχονταν την επιβαλλόμενη τιμωρία - ποινή, που ήταν πάντα χρηματικό πρόστιμο, που παραδίδονταν στην εκκλησία ή στο σχολείο.

Πνεύμα ανήσυχο και ασυμβίβαστο με τις θηριωδίες και τις εγκληματικές μεθόδους των Τούρκων κατά των Ελλήνων του Πόντου, με αποκορύφωμα τα Τάγματα Εργασίας (Αμελέ Ταμπουρού) και τη Λευκή Γενοκτονία, όλα μέθοδοι καθοδήγησης του καθοδηγητή των Τούρκων, του δαιμόνιου Γερμανού Λίμαν Φον Σάντερς.

Οι διωγμοί, οι λεηλασίες των συμμοριών Τούρκων ατάκτων και η εντολή για βίαιη ένταξη των ανδρών στα « Τάγματα Εργασίας », ήταν η αφορμή που οδήγησε στο αποκορύφωμα της αντίδρασης και άρνησης κατάταξης σε αυτά του Παύλου Μωυσιάδη, που τον ακολούθησαν πολλοί νέοι του χωριού και κατέφυγαν στα βουνά ως αντάρτες.

Έτσι γεννήθηκε η πρώτη ομάδα ανταρτών του Αλτίνογλου Τσιφλίκ από 12 νέους, με επικεφαλής και πρωτοπαλίκαρο τον Παύλο Μωυσιάδη, μεταξύ των οποίων και ο Χαράλαμπος Τσαγκαρίδης, ο Ευθυμιάδης Αναστάσιος, ο Παπαδόπουλος Παύλος, ο Παπαδόπουλος Ιωάννης, που συμμετείχαν στο αντάρτικο του Πόντου και έδρασαν στα βουνά του βιλαέτι Σεβάστειας, μεταξύ Αμάσειας και Τοκάτης.

Αν και δεν είχε καμία Στρατιωτική Παιδεία και εκπαίδευση, τον διέκρινε ο έξυπνος τρόπος ενεργειών και δράσεων του στον ανταρτοπόλεμο που διεξήγαγε με την ομάδα του, που αν και καπετάνιος άτακτης αντάρτικης ολιγομελούς ομάδας στην αρχή, ενεργούσε γρήγορα και αποτελεσματικά, καταφέρνοντας σοβαρότατα πλήγματα στον τακτικό Τουρκικό Στρατό, με τις λιγότερες δυνατές απώλειες.

Η εξυπνάδα των δράσεων του καπετάν Παύλου φαίνεται και από την πολυμήχανη τακτική που ακολούθησε, προκειμένου να παραπλανήσει τον πολυπληθή Τακτικό Τουρκικό Στρατό, που μάχονταν εναντίον του με την ολιγομελή ομάδα 25 – 30 ανταρτών ανδρών του και ταυτόχρονα να εξασφαλίσει τα αναγκαία τρόφιμα για την επιβίωση των ανδρών του.

Εξουθενωμένη η ομάδα του μετά από πολυήμερες μάχες στα βουνά, έχοντας εξαντληθεί τα τρόφιμά τους και μη έχοντας τρόπο τροφοδοσίας των ανδρών του, ο καπετάν Παύλος αποφάσισε να στείλει απεσταλμένους του σε γειτονικό Τουρκικό χωριό και να απαιτήσει τρόφιμα. Γνωρίζοντας ότι στο συγκεκριμένο χωριό υπήρχαν πληροφοριοδότες του Τουρκικού Στρατού, σκέφθηκε έξυπνα και απαίτησε τρόφιμα για πολλαπλάσιο αριθμό ανδρών, γνωρίζοντας ότι αυτό θα γίνονταν γνωστό στον επικεφαλής Τούρκο Αξιωματικό Διοικητή των Τουρκικών Στρατευμάτων, με στόχο να τον τρομοκρατήσει και να αναστείλει την επίθεση εναντίων της ομάδας του, όπως και έγινε. Έτσι αυτή του η ενέργεια του έδωσε τον χρόνο να ανασυντάξει τις δυνάμεις του και να παραμείνει με ασφάλεια περίπου δέκα ημέρες μαζί με τους άνδρες του, ανακτώντας δυνάμεις, αναγκαίες για την επόμενη επίθεση.

Όταν στις 4 Οκτωβρίου του 1919, όλοι οι κάτοικοι του Αλτίνιγλου τσιφλίκ υποχρεώθηκαν να εγκαταλείψουν σε δύο ώρες το χωριό τους και τις Πατρογονικές τους εστίες και άρχισε ο ξεριζωμός από τα χώματά τους, οι ανυπότακτοι Πόντιοι αντάρτες του Αλτίνογλου Τσιφλίκ, με επικεφαλής τον καπετάν Παύλο Μωυσιάδη, αρνήθηκαν να ακολουθήσουν και αποφάσισαν να ανέβουν και πάλι στα βουνά, εξασφαλίζοντας και δύο κάρα πολεμοφόδια, για να συνεχίσουν το αντάρτικο. Ενέταξε έτσι ο καπετάν Παύλος την ομάδα των ανταρτών του Τσιφλίκ, στο αντάρτικο σώμα του Πρωτοκαπετάνιου Κοτζά Αναστάς (Αναστάσιου Παπαδόπουλου) από την Έρμπα, του γνωστού Πόντιου Κολοκοτρώνη, ως καπετάνιος και Πρωτοπαλικάρο του.

Το φθινόπωρο του 1921, συμμετέχοντας στο αντάρτικο σώμα του Κοτζά Αναστάς, μετά από μάχες με μεραρχία του Λιβά Πασά του τακτικού Τουρκικού στρατού, που διήρκεσαν 95 μέρες, σε μέτωπο 28 χιλιομέτρων στο βουνό Top Tsam, κατάφεραν να εξοντώσουν 700 Τούρκους στρατιώτες, με δικές τους απώλειες μόλις 28 άνδρες.

Η ηρωική αυτή αντίσταση των ανταρτών ανάγκασε τον Κεμάλ να στείλει εναντίον τους τον Στρατηγό Τζεμάλ Τζεβήτ, ορκισμένο να τους εξαφανίσει, με τους 16 χιλιάδες άνδρες του. Σε τρομερές συγκρούσεις που έγιναν στις 22 Φεβρουαρίου του 1922 στο χωριό Δαζλή, με καταδρομική ενέργεια των Ποντίων ανταρτών μαχητών, οι Τούρκοι ηττήθηκαν. Συλλαμβάνονται στις σκηνές τους ο στρατηγός Τζεμάλ Τζεβήτ, ο υπαρχηγός του Χουσεϊν Τοπούζογλου και άλλοι 17 επιτελικοί αξιωματικοί!

Όλοι τους εκτελέστηκαν δια λογχισμού επιτόπου, με τη κατηγορία «Εκ προθέσεως γενοκτονία σε βάρος των Ελλήνων του Πόντου». Σε διπλανές σκηνές οι ριψοκίνδυνοι αντάρτες βρήκαν και ελευθέρωσαν 65 Ελληνίδες, που

είχαν απαχθεί για να εξυπηρετούν τα άρρωστα γούστα των Μογγόλων. Τον ίδιο μήνα ο ηττηθείς το Φθινόπωρο του 1921 Λιβά πασάς, ζήτησε ανακωχή.

Για την αγωνιστικότητά του, την καρτερία, την πίστη, την ανδρεία και τους αγώνες του, που τον χαρακτηρίζουν ως καπετάνιο του αντάρτικου του Πόντου αλλά και στη συνέχεια σε όλες τις δράσεις της ζωής του και συμμετοχής του στα κοινά, εδώ στο χωριό μας, τη Βεγόρα, είναι σημαντικό να σας αναφέρω πώς εκφράζεται, με επιστολή προς το πρόσωπό του, ο Επιτελάρχης της Ανώτατης Διοίκησης Χωροφυλακής Πρωτεύουσας, στην οποία μεταξύ άλλων αναφέρει :

« ...οι υπέρ της Ελευθερίας αγώνες σας είναι γεμάτοι κακουχιών και θυσιών αίματος. Είναι γεμάτοι Δόξης και Θαυμασμού.

Η καρτερία, η πίστις και η ανδρεία σας, σε όσους είχαμε την ευτυχία και την τιμήν να συμπολεμήσουμε, θα αποτελούν αιώνια τον ψυχικόν δεσμόν, αγάπης και αφοσιώσεως.

Θα κοσμίετε πάντα την Ελληνικήν Ιστορία με τα λαμπρά κατορθώματά σας!!

Διατηρήσατε τον ενθουσιασμό και την αγάπη σας προς τα αυτά ιδανικά και εστέ βέβαιος, πως η Πατρίς θα σας ευγνωμονεί. Ημείς δε οι συμπολεμισταί σας εις τας κρίσιμωτέρας Εθνικής στιγμάς, θα είμεθα πάντοτε οι κήρυκες της αλήθειας και του δικαίου σας, έτοιμοι μεταξύ σας, εφ' όσον η Πατρίς κινδυνεύσει, δια νέας θυσίας.....».

Οι εκτοπισμοί, οι σφαγές και οι διωγμοί χαλύβδωναν τις ψυχές των ανταρτών. Οι Πόντιοι αντάρτες μαζί και ο καπετάν Παύλος Μωυσιάδης με τους αντάρτες του Τσιφλίκ δεν παραδόθηκαν ποτέ. Μόνο με τη συνθήκη ανταλλαγής των πληθυσμών, της Λοζάνης, τον Ιανουάριο του 1923, έκρυψαν τα όπλα τους στα βουνά, εφοδιάστηκαν με χαρτιά στη Σεβάστεια και κατέβηκαν στη Σαμψούντα, από όπου με καράβια μεταφέρθηκαν στα λιμάνια της Ελλάδας.

Ήταν 4 Οκτωβρίου του 1923 η μέρα που οι αντάρτες του Τσιφλίκ πάτησαν τα πάτρια εδάφη στην Ελλάδα, μετά από περιπετειώδη επιστροφή. Ένας Αγώνας Υπέρ βωμών και Εστιών γι' αυτούς έληξε. Όμως μας άφησαν παρακαταθήκη και κληρονομιά Ηρωισμούς σαν και αυτούς που περιέγραψα.

Κλίνουμε Ευλαβικά το γόνυ, μπρος στον ηρωισμό σας και τους αγώνες σας υπέρ βωμών και εστιών !!!!

Το μνημείο αυτό αποτελεί το καλύτερο μνημόσυνο και τη μέγιστη απόδοσης τιμής στη μνήμη του παππού μου και προγόνου μας Παύλου Μωυσιάδη, Καπετάνιου των Αντάρτικων Σωμάτων του Πόντου και επιβράβευσης όλων των προγόνων μας, για το πνεύμα ελευθερίας, ανεξαρτησίας και ανυπακοής τους στα τάγματα εργασίας και τις αναγκαστικές επιστρατεύσεις των Οθωμανών.

Τιμώντας με το μνημείο αυτό τον Οπλαρχηγό Παύλο Μωυσιάδη, τιμούμε μαζί του κι όλους όσους συμμετείχαν στις αντάρτικες ομάδες, μη δεχόμενοι τις τουρκικές εκκαθαρίσεις, προσπαθώντας παράλληλα να προσφέρουν την

πολύτιμη βοήθειά τους, σε όλους όσους έμειναν στα χωριά και τις πόλεις του Πόντου.

Ταυτόχρονα αποτελεί την καλύτερη παρακαταθήκη αρχών και αξιών αλλά και σφυρηλάτησης του σθένους και του ηθικού των επερχόμενων γενεών, που τόσο αναγκαία είναι στις μέρες μας, με τις δυσκολίες που βιώνουμε ως Χώρα αλλά και τις τάσεις επανάληψης αναθεωρητισμού, αυταρχικών συμπεριφορών αλλά και γενοκτονίας λαών εκ μέρους της Τουρκίας, που επαναλαμβάνει και σήμερα.

Είμαι βέβαιος ότι ο ανά τον κόσμο διάσπαρτος Ποντιακός Ελληνισμός, αμάχητο τεκμήριο και ζωντανό κομμάτι του Οικουμενικού Ελληνισμού, θα αγωνιστεί συντονισμένα και με κάθε θεμιτό μέσο για τη διεθνή αναγνώριση της γενοκτονίας των 353,000 θυμάτων προγόνων μας.

Ελάτε να διασώσουμε τη μνήμη της Γενοκτονίας, την πιο ηρωική ελπίδα της Ιστορίας μας και να παλέψουμε γι' αυτήν.

Ο Πόντος και η Γενοκτονία των Ποντίων προγόνων μας δείχνουν τον δρόμο.

ΤΙΜΗ ΣΤΟΥΣ ΗΡΩΙΚΟΥΣ ΝΕΚΡΟΥΣ ΤΗΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ!!!

ΤΙΜΗ ΣΤΟΥΣ ΗΡΩΕΣ ΑΝΤΑΡΤΕΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΑΝΤΑΡΤΙΚΟΥ!!!!

ΑΘΑΝΑΤΟ!!!!

ΠΗΓΕΣ

1. Σύγχρονος Γενική Ιστορία του Πόντου, Γεωργίου Κ. Βαλαβάνη, Θεσσαλονίκη : Αφοί Κυριακίδη, 1995.
2. Η Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου, Κωνσταντίνου Εμμ. Φωτιάδη, Θεσσαλονίκη : Ηρόδοτος 2004.
3. Ματωμένος Νόστος, Γιώτας Ιωακειμίδου, Θεσσαλονίκη : Αφοί Κυριακίδη 2020.
4. ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΣ ΠΟΝΤΟΣ, Κοτύωρα, Κερασούντα, Τραπεζούντα, Αργυρούπολη, Καρς - Σάββα Καλεντερίδη.
5. Ο ΠΟΝΤΟΣ ΣΤΙΣ ΦΛΟΓΕΣ (1914 – 1924), Η Γενοκτονία και το Ποντιακό Αντάρτικο, Σταύρου Καρκαλέτση, Αθήνα : ΠΕΛΑΣΓΟΣ 2019.
6. ΑΡΧΑΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, Ανάτυπο, Χάλκινη Ασπίδα από τη Βεγόρα της Φλώρινας, Πολυξένης Αδάμ – Βελένη, Πέμπτο Διεθνές Συμπόσιο Τόμος Ι.
7. Διπλωματική Εργασία της Αρχαιολόγου κ. Σιακάτη Ελένης με θέμα : " Γεωφυσική Διασκόπηση στην Αρχαιολογική θέση Βεγόρα Φλώρινας "